

Ալեքսանդր Շիրվանզադե

Չար ոգի

VI

Երբեք հացթուխի տառապանքն այնքան ծանր չէր եղել, որքան Սոնայի նշանդրության օրից մինչև հարսանիքը, այդ չորս ամսվա ընթացքում: Նա գիտեր, որ իր աղջկա բախտը խախտուտ հիմքի վրա է դնում: Նախագգում էր, որ Սոնան օտար շրջանում, թեկուզ ամուսնու հարկի տակ, երջանիկ լինել չի կարող, քանի որ մի չար ոգի հետամուտ է նրա կյանքին: Դեռ մի ամիս չէր անցել նշանդրեքից, երբ Սոնան ընկավ գավթում, և նրա ծնոտը քարին դիպչելով վիրավորվեց:

Սակայն մեծ էր այդ կնոջ հավատը դեպի նախախնամության գուրը, և նրա սիրտը լիքն էր ունայն հույսերով: Նա հավատում էր, որ Սոնան անպաշտպան չի մնալ ամուսնական կյանքում: Նա Դանելի բարեկամական զգացումները վերագրում էր նախախնամության կամքին: Եթե մի մարդ, որին ամբողջ քաղաքը խելագար է համարում, այնքան համակրանք է ցույց տալիս նրա թշվառ աղջկան, անշուշտ այստեղ կատարվում է ճակատագրի վճիռը: Ինչո՞ւ, ուրեմն, կարծել, թե առողջ խելքի տեր մարդիկ քարասիրտ կլինին և չեն խղճալ մի երիտասարդ կնոջ, որի ցավը աստծուց է ուղարկված: Թող Սոնայի ապագա ամուսինը գիժ-Դանելի ասածի կիսի չափ բարեսիրտ, ազնիվ և նամուտվ լինի դա էլ հերիք է: Նա չի թողնի իր հարազատ մորն էլ մի թթու խոսք ասել Սոնային միայն այն պատճառով, որ ընկնավոր է: Բայց, ով գիտե, կարելի է Դանելը բան չի հասկանում, խաբվում է, լավ չի ճանաչում իր եղբոր որդուն:

Դանել ապեր, ասա, ի՞նչպիսի տղա է Մուրադը, հարցնում էր հացթուխն ամեն օր:

Եվ գիժ-Դանելը ամեն օր տալիս էր միևնույն պատասխանը.

Ոսկի տղա է:

Դա էր խեղճ կնոջ միակ մխիթարությունը, և խենթը նրան թվում էր մի տեսակ սփոփիչ հրեշտակ: Մի անգամ նա հարցրեց.

Դանել ապեր, հարսանիքից հետո Սոնայիս ցավը կբացվի խնամիների համար, ի՞նչ կանեն նրանք երեխայիս...

Ինչպես երևում էր, խենթը բնավ այդ մասին չէր մտածել: Նա գիտեր մի բան որ ոչ ոքի չպիտի հայտնել Սոնայի ընկնավոր լինելը: Կարծում էր, թե այսքանը բավական է գաղտնիքը թաքցնելու համար: Մի վայրկյան ընկավ մտատանջության մեջ, ապա, գավազանը օդի մեջ պտտեցնելով ասաց.

Մանիշակիս քեֆին դիպչողի գլուխը փշուր-փշուր կանեն...

Ո՞վ էր Մանիշակը, ինչո՞ւ էր խենթը Սոնային այդպես անվանում հայտնի չէր: Նկատելի էր միայն, որ միշտ այդ անունը արտասանելիս նրա աչքերն առանձին արտահայտություն էին ստանում, և նա առանձին զգվանքով էր նայում Սոնայի երեսին: Իսկ Սոնան խենթի հայացքի մեջ զգում էր մի խոշոր հեռավոր վիշտ, ամրացած նրա սրտի անթափանցելի խորության մեջ: Շատ անգամ ձգտում էր գուշակել այդ վիշտը: Եվ ոչինչ չէր կարողանում պարզել: Ջգում էր սակայն, որ օրեցօր իր համակրանքը դեպի այդ մարդն ավելանում է: Նա ուրախանում էր, երբ խենթին տեսնում էր ուրախ և անհոգ, տխրում էր, երբ խենթը երևում էր տխուր:

Մի օր գիժ-Դանելը ներս մտավ կոնատակին դրած մի կտոր հասարակ կապտագույն կտավ և, ձգելով Սոնայի գիրկը, ասաց.

Սոնա խանում, արխալուղ կարիք ասլան Դանելի համար, հարսանիքդ մոտենում է:

Խենթը պիտի արխալող հագներ: Դա Սոնայի համար չտեսնված բան էր:

Արդեն երեք շաբաթ էր մնում մինչև հարսանիքի օրը: Այժմ Սոնայի միտքը զբաղված էր մի խնդրով. արդյոք ի՞նչ է սպասում նրան ամուսնական կյանքում: Իբրև իր շրջանի հարազատ գավակ, ամուսնության մասին ուներ մի շատ պարզ և անբարդ գաղափար: Աղջկա վիճակը համարում էր ծնողների կամքին ենթարկված: Նրանք են պահում, մեծացնում իրանց գավակին, նրանք էլ պետք է նրա կյանքի ընկերն ընտրեն: Տանը մնացած աղջիկն իր ծնողների համար մի ծանր բեռն է: Կնիկարմատը պետք է իր մարդու աշխատանքով ապրի, ծնողները պարտավոր չեն նրան մինչև մահ կերակրել: Այս պատճառով ամեն աղջիկ, եթե նա երկու աչքերով կույր չէ, պետք է ամուսնանա թեկուզ մի մուրացկանի հետ:

Բայց այս պարզ գաղափարը բարդանում էր և անլուծելի խնդիր դառնում, երբ կապվում էր այն մտքի հետ, որ ինքը Սոնան, ընկնավոր է: Աստված նրան ստեղծել է թշվառ, իսկ մայրն ուզում է անպատճառ բախտավորեցնել նրան: Այսօր-վաղը կբռնեն նրա թևից և մի օտար տուն կտանեն: Գիտե՞ փեսացուն, նրա գլխի ապագա տերը, որ իր հարսնացուն ցավազար է: Եթե գիտե, ինչո՞ւ է ամուսնանում մի անբախտ աղջկա հետ և իրան էլ անբախտացնում: Եթե չգիտե, մի՞ թե չպիտի հայտնել:

Եվ անթիվ կասկածներ, միմյանց հաջորդելով, պաշարում էին Սոնայի թույլ ուղեղը և կաշկանդում: Ի՞նչ կլինի, տեր աստված, եթե նա հենց պսակադրության օրը, եկեղեցում չարից բռնվի և ընկնի: Օ՛ո, ի՞նչ անպատվություն, ի՞նչ ամոթ: Նրա ամուսինը կթողնի նրան ու կհեռանա զգվանքով. մարդիկ երես կդարձնեն և Սոնան կմնա իր մոր գրկում: Երկա՞ր ժամանակ կմնա ընկած, թե՞ շուտով ուշքի կգա: Վերջապես, ի՞նչպես է ուշաթափվում, ի՞նչ է անում, ի՞նչ է խոսում:

Ասա, մայրիկ, խոսո՞ւմ եմ, դելի՞ն եմ տալիս, ի՞նչ եմ անում, հարցնում էր երբեմն իր մորից:

Ի՞նչ ես հարցնում, բալաս, ինչ որ լինում է, աստծու կամքով է լինում:

Ավելի լավ չէ՞ , որ Սոնան մեռնի և իր մորն ազատի խայտառակությունից. մեռնի հենց այժմ, այս րոպեին: Բայց ո՞րտեղ է մահը, որ գար, ազատեր նրան այս

ցավերից:

Մեղա քեզ, մեղա քեզ, շնչում էին Սոնայի շրթունքները, երբ նա մահ էր աղերսում, ասում են, մահ ուզելը մեղք է:

Կիրակի և հինգշաբթի օրերը արբշիռ պայտագործը ճշտությամբ այցելում էր խնամիներին և, եթե ամոթը մի քիչ չզսպեր նրան, պատրաստ էր ամեն օր այցելել, այն էլ ճիշտ այն միջոցին, երբ կարող էր ճաշի հրավիրվել: Նա ասում էր կնոջը, թե փեսացվին հավանում է, իսկ խնամիներին ոչ: Բոլի գյուղացիներ են, մարդավարի վարվելու շնորհք չունեն:

Իսկությունը այն էր, որ ինքը, Ոսկանը, շատ անախորժ տպավորություն էր գործում խնամիների վրա: Նրա մրտ ձեռները և կեղտոտ դեմքը դուր չէին գալիս մանավանդ փեսացվի մորը և եղբոր կնոջը: Առանց այն էլ այդ կանայք հոգով-սրտով հակառակ էին հացթուխի աղջկան ուզելուն և միայն փեսացվի կամքին էին հպատակվում: Իսկ այժմ մրտ ու կեղտոտ պայտագործն արդեն սկսել է գլուխ ցավեցնել:

Մի օր նրանց կողմից «չոլախ» Սահարնագն եկավ հացթուխի մոտ և խոսակցության միջոցին ակնարկեց պայտագործի հաճախ այցելությունների մասին: Սոնան ներկա էր և լսում էր: Միջնորդ կնոջ արտասանած յուրաքանչյուր բառը նա ընդունում էր իբր կծու և ամոթալի նախատինք իր հասցեին: Հոր փոխարեն նա ինքն էր տանջվում ամոթից, որովհետև իրան էր համարում այդ նախատինքի պատճառը: Եթե խնամիները չեն ներում իրանց հարսնացվի հոր հարբեցողությունը, ի՞նչպես կներեն, եթե իմանան, որ հարսնացուն ընկնավոր է: Մի վայրկյան Սոնայի մեջ միտք ծագեց պարզապես հայտնել ամեն ինչ Սահարնագին: Թող գնա պատմի նրա ապագա սկեսրին, որ ցավագար է, աստծուց պատժված: Թող միանգամից բանը պարզվի «նշանը» ետ վերցնեն, Սոնան խայտառակվի: Նա պատրաստ էր մինչև անգամ բերանը բանալ և այս բոլորն ասել Սահարնագին, երբ մոր աղերսական հայացքն ընկավ նրա աչքին: Արդյոք, գուշակե՞ց հացթուխը, ինչ է կատարվում իր աղջկա սրտում, թե՞ դա միայն աննպատակ հայացք էր, բայց Սոնայի լեզուն կաշկանդվեց:

Նույն միջոցին պատավ Չառնիշանն ու Գյուլնագն աշխատում էին Մուրադին համոզել, որ քանի ուշ չէ, ձեռք քաշի իր հարսնացվից:

Մայրը հացթուխ, հայրը հարբեցող, աղքատ, տկլոր, կեղտոտ, ի՞նչ ես կպել այդ աղջկանը, ասում էր «չորաթան» Չառնիշանը:

Լավ պտուղ չի լինիլ այնպիսի ծնողների գավակը, կրկնում էր Գյուլնագը:

Լավ է, թե վատ, կաղ է, կույր, թե թևը կտրած, իմ հարսնացուն է, պիտի պսակվեմ, ես ուրիշ աղջիկ չեմ ուզում, պատասխանում էր Մուրադը դրական եղանակով:

Կանայք ստիպվեցին լռել. գիտեին, որ ապարդյուն է դիմադրել Մուրադի կամքին: Նա իր ասածի մարդ է, մի անգամ վճռել է, պետք է կատարի, թեկուզ ամբողջ ընտանիքը նրա դեմ ոտքի կանգնի և թշնամանա: Իսկ երկար հակառակվել Մուրադին՝ նրանք վտանգավոր էին համարում: Նա տան «այունն» էր. եթե բարկացնեին, կբաժանվեր եղբորից և առանձին կապրեր:

Հասավ, վերջապես, հարսանիքի օրը: Հացթուխը հրավիրեց միայն ամենամոտիկ ազգականներին, որոնցից ոչ մեկի հետ նա մինչև այժմ հարաբերություն չէր ունեցել: Նա ուզում էր, որ հարսանիքը որքան կարելի է անշուք անցնի, ոչ որի ուշադրությունը չգրավի: Ընդհակառակը, պայտագործը պնդում էր, թե պետք է հրավիրել քաղաքի «պատվավոր» ընտանիքներին, թեև ինքն էլ չգիտեր, որտեղ պետք է նստեցնի, եթե հրավիրի: Հաղթությունն այս անգամ հացթուխի կողմը մնաց, երբ պայտագործը համոզվեց, որ շատ հյուրեր կանչելը մեծ ծախս է պահանջում, իսկ ծախսերի համար փող չկա: Բայց նախքան հարցի վճռելը, ամուսինների մեջ դարձյալ տեղի ունեցավ մի անախորժ վեճ, դարձյալ պայտագործն ուզեց կնոջը հարվածել և դարձյալ Սոնան արտասուքն աչքերին մեջ ընկավ ու նրանց բաժանեց:

Արդյոք, ճշմարիտ է, որ հարսանիքի օրն ուրախություն է բերում: Ո՛չ, երևի, այդպես չի, սուտ են ասում: Ինչո՞ւ Սոնայի համար այդ օրը դարձավ սուր տանջանքների, գաղտնի հառաչանքների, հարյուրավոր չար կասկածների և սարսափների շղթա:

Ահա նա: Կանգնած է մի անկյունում, որ բաժանված է վարագուրով խրճիթի մյուս մասից: Երկու երիտասարդ հարսներ հազցնում են նրան պսակի զգեստ: Նա չզհետե ինչ է կատարվում իր շուրջը, միայն լսում է, որ այսօր հարսանիք է: Նա դողում է, կարմրում, գունատվում, նրա ամբողջ մարմինը մերթ զգում է սառույցի պաղություն, մերթ կրակի տաքություն:

Նա ինքն իրան լիովին հանձնել է ուրիշների կամքին և անշունչ մեքենայի պես կատարում է այն բոլորը, ինչ որ ուրիշներն են կամենում: Կյանքում նա հինա չէր գործածել. երկու շաբաթ էր արդեն նրա գլուխը ստեպ-ստեպ ներկում էին: Նրա գանգուր և շքեղ մազերի գեղեցիկ մուգ ոսկեգույնը, քաղաքի սովորության համեմատ, տգեղ են համարել և աշխատել են սևացնել: Եվ այժմ նրա դեմքի դեղնությունն ավելի է աչքի ընկնում մազերի սևությունից: Հայելի են տալիս նայելու, և նա ինքն իրան չի ճանաչում:

Ի՛Ֆ, թուրքի աղջկա են նման, ասում է նա ժպտալով:

Բայց ո՛րքան թույլ է այդ ժպիտը և ի՛նչպես սազ չի գալիս նրա դեմքի մոռայությանը: Նրան հրամայում են թույլ տալ մի ինչ-որ պատավ թրքուիու, որ նրա դեմքը «գեղեցկացնի»: Մի փոքրիկ մկրատի ծայրով թրքուիին մեկ-մեկ պոկում է նրա գեղեցիկ ունքերի ավելորդ համարած մազերը, սուրմայում է արտևանունքը, ոլորում է վարսերը: Հետո նրան հրամայում են կանգնել, երեսը ծածկում են քողով, գլխին չարսավ են ձգում: Ապա նրան նստեցնում են, նորից հրամայում են կանգնել, նորից նստել: Այնուհետև նորահարսերը բռնում են նրա թևերից և առաջ են տանում: Նրա աչքերը ծածկված են, ոչինչ չի տեսնում: Նա լսում է միայն նորահարսերի շնչյունները և կատարում նրանց պատվերները:

Հանկարծ լսվում է քահանայի ձայնը, որին հետևում է տիրացվի ձայնը: Սկսում են երգել: «Պահպանիչը» վերջանում է, լսվում է ամեն կողմից «շնորհավո՛ր լինի, շնորհավոր լինի»: Ապա նա զգում է մի թարմություն: Բաց օդը, թափանցելով քողը, զովացնում է նրա երեսը: Նրան տանում են առաջ: Ո՞ր: Այժմ մեկը քայլում է նրա հետ կից առ կից: Ո՞վ է: Սառն օդը մի փոքր սթափեցնում է նրան: Ջգում է, որ կից առ կից գնացողը շուտով իր գլխի տերն է դառնալու:

Լսվում է գուռնայի սուր ձայնը: Աա՛, այդ է, ուրեմն այն ձայնը, որ նա քանի-քանի անգամ լսել է հայրական խրճիթի գավթում, հեռվից: Ինչո՞ւ այսօր այնպես ուրախ չի հնչում, ինչպես նրա ընկերուհիների հարսանիքին: Ինչո՞ւ Սոնային թվում է, որ իրան թաղելու են տանում: Ո՞րտեղ է նրա խեղճ մայրը, ինչո՞ւ իր աղջկանը թողել է մեն-մենակ, օտարների ձեռքում...

Ահա, վերջապես, եկեղեցումն է: Նախ լսվում են ինչ-որ խուլ շնչյուններ, որ նրա մարմինը ծակծկում են սուր ասեղների պես: Քահանայի և տիրացուների ձայները, կարծես, գալիս են գետնի տակից, մի մթին անդունդի հատակից: Նրա աչքի առջևով անցնում են սոսկալի տեսարաններ, գերեզմաններ, ուր տարածված են շղթայակապ դիակներ, դագաղներ, որոնք լցված են խոշոր որդներով, օձեր, որ ահագին բազմությամբ խլրտում են օդի մեջ: Այդ ինչ սարսափելի ձայներ են, ինչո՞ւ Սոնային բերեցին այստեղ, ի՞նչ են անում, այդ ո՞վ է նրա կողքին կանգնած, ինչո՞ւ են նրան անդադար բռնում: Այդ Ի՞նչ սառը ձեռքեր, որ բռնեց իր ձեռից և դրեց մի ուրիշ ձեռի մեջ: Ինչո՞ւ են սեղմում նրա ձեռքը: Դարձյա՛լ սոսկալի տեսարաններ. որդներով լի գանգեր, արյունով լի դուլեր, քայլող կնախքներ, ծիծաղող դիակներ...

Որդի, հնազա՞նդ ես:

Մեկը ձեռք դնում է նրա պարանոցին, երեք անգամ սեղմում և երեք անգամ գլուխը թեքում դեպի կուրծքը: Հետո նրան առաջ են տանում և վզին մի ինչ-որ թել ձգում, նորից հանում: Ապա նրա երեսը դարձնում են մյուս կողմ: Ժամերգությունը ընդհատվում է, նորից սկսվում են խուլ շնչյուններ: Այս անգամ շնչյունները չեն ծակծկում Սոնայի մարմինը: Դարձյալ սկսվում է մի երկար, անվերջ ճանապարհորդություն, որին ուղեկցում է գուռնայի զիլ ձայնը և մարդկանց գոռում ու գոչյունները:

Հետզհետե նա ուշքի է գալիս: Այժմ հասկանում է, որ ամեն ինչ վերջացավ, այլևս չպիտի վերադառնա իր ծնողների խրճիթը: Ա՛խ, այն ողորմելի խրճիթը, ուր այնքան տառապել է: Այժմ նա չի հիշում այդ տառապանքները և սրտի կսկիծով է բաժանվում իր ծննդավայրից:

Ահա այն տունը, ուր նա պիտի ապրի մինչև մահ: Նմա՞ն է արդյոք իր հայրենի խրճիթին: Նա ոչինչ չի տեսնում. երեսի քողը խանգարում է: Բայց ո՞ր է մայրը: Կանչեցե՛ք նրան, Սոնայի սիրտը մորմոքվում է այս անծանոթ շրջանում: Քողը հանդարտիկ շարժվում է, նրա տակից լսվում է նորահարսի հեկեկանքը:

Ոչինչ, դա մի նորություն չի: Բոլոր նորապսակները լավիս են, ա՛յո, իհարկե, ուրախությունից: Եվ ինչո՞ւ չպիտի ուրախանա Սոնան: Մի խեղճ հացթուխի ու մի արբջիռ, կեղտոտ պայտագործի աղջիկ, և հանկարծ այդպիսի ամուսի՛ն: Հարուստ տուն ու տեղ, աջող առուտուր, տղան երիտասարդ, խելոք, գեղեցիկ: Իսկ ինքը, նորահարսը, ի՞նչ է բերում հետը: Մի ձեռք հագուստ: Ճշմարիտ, այդ բախտ ասված բանը իսկի աչքեր չունի, պտույտ է գալիս, պտույտ և հանկարծ փաթաթվում մի հացթուխի աղջկա վզին:

Այսպես էին մտածում և այս մասին էին քչփչում կանայք, մանավանդ Սոնայի մանկության ընկերուհիները: Օ՛, հիշում են նրանք այդ նորահարսին: Նա մի լավկան և վախկոտ աղջիկ էր, միայն լավ վագել գիտեր: Ոտաբաց, գլխաբաց կվազվզեր փողոցներում:

Միտս է, միտս է, ջիռդի մագերով աղջիկ էր, գոչեց Բարդամանց Մարջանը:

Ամեն օր փափուկ հաց էր ուտում, ավելացրեց Միսկարանց Չառվարդը:

Մայրը սրա ու նրա համար հաց էր թխում, կուտեր, բաս ինչ, մեջ մտավ Շավալյանց խորամանկ Հռուսիկը:

Մի բուպե խոսակցությունը ընդհատվեց: Խոսակիցները մեկ-մեկ մոտեցան նորահարսին շնորհավորելու և հերթով, քողը բարձրացնելով, նայեցին նրա երեսին: Սնիկ Մարգարիտը, հանկարծ մի բան մտաբերելով, դարձավ իր ընկերուհիներին.

Աղջի, միտնե՞րդ է այն օրը:

Ի՞նչ օր, ի՞նչ օր, կրկնեցին ամենը հետաքրքրված:

Այն օրն է՛լ, որ Սոնան, մեզ հետ խաղ անելիս, լափաշվեց հողի վրա ու կապտեց:

Հա՛ս, գիժ-Դանելն էլ եկավ վերցրեց, տուն տարավ:

Իսկի չիմացանք, ի՞նչ պատահեց այդ աղջկան:

Էլ այն օրից երեսը չտեսանք:

Դարձյալ խոսակցությունը ընդհատվեց: Խոսողները սկսեցին ծափահարել նորափեսայի մեծ քրոջը, որ, մեջտեղ ընկած պարում էր, «մինթանայի» փեշերն օդի մեջ ֆրֆրացնելով:

Ասում են, որ է՛հ... սկսեց դարձյալ Սևիկ Մարգարիտը և խոսքն իսկույն կուլ տվեց...

Ի՞նչ են ասում, ի՞նչ են ասում:

Ես ինչ գիտեմ, մեղքը ասողի վզին, ասում են, որ Սոնայի այս տեղը դրուստ չէ...

Նա մատով խփեց ճակատին:

Ախար, ես էլ ասում եմ, մի բան պետք է լինի, մի բան պետք է լինի...

Իսկի խելք չկա, է՛է, իսկի:

Մի քանի վայրկյան ամենը հեզնաբար և ցավակցությամբ նայեցին նորահարսի կողմը:

Բաս ասա «չորաթան» Ջառնիշանի աչքը լույս էլի, խոմ աշխարհը տակնուվրա կանի, եթե հարսի խելքը տեղը չի, ասաց Բարդամանց Մարջանը:

Ասոված ազատի նրա ձեռից, սաթայել է, ավելացրեց խորամանկ Հռուսիկը:

Պակասը նրա մեծ հարսն է՞, Գյուլնազը, մեջ մտավ Միսկարանց Ջատվարդը կուտեն խեղճին, կուտեն:

Է՛հ ինչ եք խոսում, չեմ իմանում, գիժը գժին կգտնի էլի, խոսեց դարձյալ սևիկ Մարգարիտը. իրանց Դանելը խոմ նրանից լավ չի:

Հա, լավ ասացիր, Դանելը այսօր խնամի է: Տեսա՞ր, ինչպես ժամից գալիս մաշալա էր պահել հարսի առաջ, ուրախ-ուրախ թռչկոտում էր ու հուռա, հուռա կանչում:

Ընկեր է գտել...

Արդարև, եթե կար այդ երեկո պայտագործից հետո մի մարդ, որ ամբողջ հոգով ուրախ էր դա խենթն էր: Հակառակ իր ազգականների ցանկության, նա ոչ միայն հարսանիքի հանդեսին մասնակցեց, այլև ինքն իրանից կարգադրություններ էր անում: Նա ընթանում էր ամենից առաջ, ճանապարհի բանալով նորապսակների համար, երգելով, պարելով և գուռնաշիներին գանազան եղանակներ պատվիրելով: Այժմ ոտաբաց, գլխաբաց չէր և ոչ էլ կեղտոտ ու կիսամերկ: Նա հագել էր Սոնայի կարած նոր արխալուղը, հյուսած գուլպաները, գլխին դրել էր մի սև սորթյա և կիսով չափ ցեցից մաշված գտակ: Պարծանքով ամենին ցույց էր տալիս արխալուղը և գուլպաները, ասելով, թե նորահարսն է կարել և հյուսել իր համար: Այդ երեկո նա, իր ասելով, երկու հարսանիք ուներ, մեկ որ նրա եղբորորդի Մուրադն է պսակվում, մեկ էլ «խաթուն Սոնան» է մարդու գնում:

Ուխտ են արել նրանց հարսանիքի մաշալան տանելու, տվեք ինձ, ասաց նա, նավթային ջահը խլելով մի մշակի ձեռից:

Եվ եկեղեցուց մինչև նորափեսայի տունը խենթը ձեռից բաց չթողեց այդ ջահը...